

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

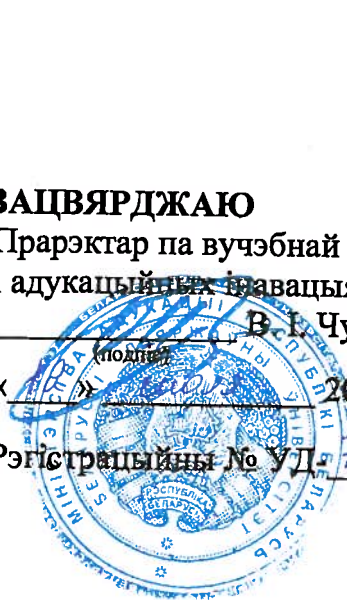
ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце
і адукацыйных інавацыях

В. І. Чупрыс

«19» 2019 г.

Рэгістрацыйны № УД: 7471 /уч.

**БЕЛАРУСКАЯ ЛЕКСІКА І ФРАЗЕАЛОГІЯ Ў АСПЕКЦЕ СУЧАСНЫХ
ЛІНГВІСТЫЧНЫХ ПАРАДЫГМ**

**Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці:**

1-21 05 04 Славянская філалогія

2019 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове АСВА1-21 05 04– 2013,
вучэбнага плана УВА № Д21-088/вуч. ад 30.05.2013г.

СКЛАДАЛЬНІК:

А. Л. Садоўская, дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства філалагічнага
факультэта, дацэнт, кандыдат філалагічных навук.

РЭЦЭНЗЕНТ:

В. М. Жызнеўская, дацэнт кафедры славянскіх моў МДЛУ, кандыдат
філалагічных навук.

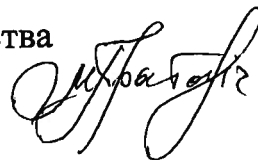
РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай беларускага мовазнаўства
(пратакол № 3 ад 25.06.2019г.)

Навукова-метадычным саветам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(пратакол № 5 ад 28.06. 2019 г.)

УЗГОДНЕНА:

загадчык кафедры беларускага мовазнаўства
доктар філалагічных навук, прафесар

М. Р. Прыгодзіч

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

У ХХІ стагоддзе лінгвістыка ўвайшла метадалагічна абноўленай. Яна аб'яднала і творча перапрацавала спадчыну мінулых стагоддзяў. Звярнуўшы ўвагу на чалавека – прадукцэнта мовы і ведаў, зафіксаваных ў словах і тэкстах, мовазнаўства пачало прадуктыўнае супрацоўніцтва з іншымі навуковымі галінамі для ўсебаковага пазнання свайго аб'екта даследавання. У выніку гэтага адбылося глыбокае пранікненне ў прыроду і сутнасць мовы не толькі як сродку зносін, але і “пазнання, узаемаразумення, сродку захавання этнічнай цэласнасці, культуры, гістарычнай памяці народа, паколькі мова дазваляе пераадолець разрыў паміж індывідуальнай свядомасцю і свядомасцю народа, паміж свядомасцямі розных пакаленняў” (Селіванова).

Сучасны свет характарызуецца імкненнем народаў вызначыць свой твар, глыбей спазнаць нацыянальны дух, менталітэт, ментальнасць, культуру, мову. У баку ад гэтых працэсаў не застаецца і лінгвістычная навука пачатку ХХІ стагоддзя. Яна характарызуецца агульнапрызнанымі прыярытэтнымі ідэямі сістэмнасці, кагнітывізму, антрапацэнтызму, функцыяналізму ў вывучэнні мовы. У непасрэднай сувязі з імі знаходзіцца пошук шляхоў чалавечай дзейнасці, што знаходзіць сваё адлюстраванне ва ўсіх лінгвістычных катэгорыях і сферах. Гэты факт праяўляецца праз разнастайнасць як матэрыялу даследаванняў, так і падыходаў да яго разгляду, а таксама ў выкарыстанні розных метадык апісання.

Мова пэўнага этнасу – гэта, з аднаго боку, анталагічна-камунікатыўнае адлюстраванне асабістага стрыжня быцця, а з іншага, – гэта генеральная лінія развіцця калектыўнай свядомасці, якое адбываецца ў выніку проціпастаўлення рэлевантных канцэптуальных сфер: унутранага і знешняга свету, суб'ектыўнага і аб'ектыўнага, духоўнага і фізічнага, нематэрыяльнага і матэрыяльнага. Скразной сутнасцю, якая пранізвае і пры дапамозе якой адбываецца гэты складаны шматузроўневы і шматаспектны працэс, з'яўляецца мова, якая назапашвае і фіксуе вопыт этнасу.

Мова, выступаючы адной з формаў духоўнай культуры этнасу, непасрэдна адлюстроўвае яго ментальнасць і спосаб мыслення, акумулюе духоўны вопыт соцыума, забяспечвае міжпакаленнюю сувязь і захаванне этнічнай культурнай памяці. Асаблівая роля ў гэтым працэсе адводзіцца лексіцы і фразеалогіі, паколькі яны з'яўляюцца найлепшым сродкам адлюстравання ў мове нацыянальнай спецыфікі, нацыянальных элементаў, якія ў значнай разнастайнасці і паўнаце характарызуюць этнічную карціну свету. Лексіка і фразеалогія адлюстроўваюць усю мнагаграннасць гістарычнага быцця народа, яго жыццё, побыт, звычаі, мараль, моц духу.

Усім сказаным вышэй і вызначаецца актуальнасць і надзённасць прапанаванага спецкурса.

Мэта вучэбнай дысцыпліны – паглыбіць лінгвістычныя веды студэнтаў пра сучасныя тэндэнцыі ў вывучэнні беларускай лексікі і фразеалогіі і

выпрацаваць уменні і навыкі аналізу лексічных і фразеалагічных адзінак мовы ў кантэксце традыцыйнай духоўнай культуры з выкарыстаннем сучасных метадык.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- 1) даць цэласнае ўяўленне пра сістэму навуковых парадыгм сучаснай лінгвістыкі і пазнаёміць студэнтаў з найноўшымі дасягненнямі беларускага мовазнаўства ў галіне лексікалогіі і фразеалогіі; ахарактарызаваць дамінуючыя лінгвістычныя тэорыі з пазіцыі іх актуальнасці;
- 2) выпрацаваць навыкі аналізу лексічных і фразеалагічных адзінак мовы ў кантэксце традыцыйнай духоўнай культуры з выкарыстаннем сучасных метадык;
- 3) выпрацаваць уменне інтэрпрэтацыі этнакультурнага зместу і нацыянальна-культурнай спецыфікі лексічных і фразеалагічных адзінак мовы, а таксама прасочваць міжмоўныя сувязі (на матэрыяле беларускай і рускай моў).

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста з вышэйшай адукацыяй. Спецкурс адносіцца да цыклу дысцыплін спецыялізацыі кампанента установы вышэйшай адукацыі і займае важнае месца ў падрыхтоўцы спецыяліста-філолага.

Ён грунтуецца на такіх дысцыплінах дзяржаўнага кампанента, як “Славянская мова І” (беларуская), “Тэарэтычная граматыка славянскай мовы” (беларускай), “Сучасная руская мова”.

Патрабаванні да кампетэнцый.

Засваенне вучэбнай дысцыпліны “Беларуская лексіка і фразеалогія ў аспекце сучасных лінгвістычных парадыгм” павінна забяспечыць фарміраванне наступных акадэмічных, сацыяльна-асобасных і прафесійных кампетэнцый:

Патрабаванні да акадэмічнай кампетэнцыі спецыяліста.

- Спецыяліст павінен:
- АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і практычных задач.
- АК-2. Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам.
- АК-3. Валодаць даследчымі навыкамі.
- АК-4. Умець працаваць самастойна.
- АК-5. Быць здольным прадугавяваць новыя ідэі (валодаць крэатыўнасцю).
- АК-6. Валодаць міждысцыплінарным падыходам пры рашэнні праблем.
- АК-8. Мець навыкі вуснай і пісьмовай камунікацыі.
- АК-9. Умець вучыцца, павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця.
- **Патрабаванні да сацыяльна-асобасных кампетэнцый спецыяліста.**
- Спецыяліст павінен:
- САК-1. Валодаць якасцямі грамадзянскасці.

- САК-2. Быць здольным да сацыяльных кантактаў.
- САК-3. Валодаць здольнасцю да міжасабовых камунікацый.
- **Патрабаванні да прафесійнай кампетэнтнасці спецыяліста.**
- Спецыяліст павінен быць здольны:
- **Навукова-педагічная і вучэбна-метадычная дзейнасць**
- ПК-1. Планаваць, арганізоўваць і весці педагагічную (вучэбную, метадычную, выхаваўчую) дзейнасць.
- ПК-2. Выкарыстоўваць розныя тэхналогіі навучання мове і літаратуры.
- ПК-3. Ствараць і рэдагаваць тэксты дакументы з улікам спецыфікі дзелавой камунікацыі.
- ПК-4. Ажыццяўляць маніторынг адукацыйнага працэсу, дыягностыку вучэбных і выхаваўчых вынікаў.
- **Навукова-даследчая дзейнасць**
- ПК-5. Планаваць, арганізоўваць і весці навукова-даследчую працу ў галіне філалогіі (тэксталогіі).
- ПК-7. Выкарыстоўваць у працы сучасныя камп'ютарныя метады збору, апрацоўкі і захавання інфармацыі.
- ПК-8. Прадстаўляць вынікі навуковай працы ў адпаведнасці з адпаведнымі патрабаваннямі.
- **Арганізацыйна-кіруючая дзейнасць**
- ПК-18. Выкарыстоўваць сучасныя сродкі тэле- і інтэрнэткамунікацый.
- **Інавацыйная дзейнасць**
- ПК-20. Ажыццяўляць пошук, сістэматызацыю і аналіз інфармацыі па перспектывах развіцця галіны, інавацыйных тэхналогіях, праектах і рашэннях.
- ПК-23. Праводзіць даследаванні, заснаваныя на інавацыйных тэхналогіях і метадыках.

У выніку вывучэння курса “Беларуская лексіка і фразеалогія ў аспекце сучасных лінгвістычных парадыгм” студэнты павінны **ведаць**:

- навукова-тэарэтычныя асновы лексікалогіі і фразеалогіі як лінгвістычных дысцыплін;
- сучасныя падыходы да аналізу лексічных і фразеалагічных рэсурсаў беларускай мовы;
- метадалагічныя праблемы суадносін мовы і культуры;
- базавыя паняцці такіх новых напрамкаў даследавання, як кагнітыўная лінгвістыка, лінгвакультуралогія, этнапсіхасемантыка, этналінгвістыка, этнафразеалогія і пад.;
- тэрмінасістэму даследавання нацыянальна-культурнага кампанента ў складзе лексікі і фразеалогіі;
- метадалогію супастаўляльна-тыпалагічных даследаванняў лексікі і фразеалогіі;
- тыпы міжмоўных фразеалагічных адпаведнасцей;
- метадалогію і правілы перакладу фразеалагізмаў з адной мовы на іншую (на матэрыяле беларускай і рускай моў);

- тыпалогію аднамоўных і перакладных (двухмоўных і шматмоўных) слоўнікаў.

Павінны **ўмець**:

- прымяняць на практыцы методыку арганізацыі лінгвістычнага аналізу канкрэтнага моўнага матэрыялу з апорай на метадалагічныя пастулаты навуковых школ сучаснага мовазнаўства;
- канструяваць даследчыя лінгвістычныя мадэлі ў межах поліпарадыгмальнага падыходу;
- аналізаваць семантычную і фармальную структуру фразеалагізмаў беларускай мовы, выяўляць асаблівасці фраземаўтваральных працэсаў у іх;
- вычляняць этнакультурную інфармацыю ў семантычнай структуры слоў і фразеалагізмаў;
- праводзіць этналінгвістычны, лінгвакультуралагічны і кагнітыўны аналіз этнічна маркіраваных слоў і фразеалагічных адзінак;
- ажыццяўляць кампанентны аналіз фразеалагізмаў беларускай мовы;
- выяўляць сістэму нацыянальна-культурных канатацый стрыжнёвых кампанентаў у складзе беларускай фразеалогіі;
- дарэчна карыстацца лексічнымі і фразеалагічнымі адзінкамі беларускай мовы з улікам іх унутранай формы і лінгвакультурнай спецыфікі;
- выкарыстоўваючы вядомыя метады перакладу фразеалагізмаў і беручы пад увагу тыпы міжмоўных фразеалагічных адпаведнасцей, ажыццяўляць пераклад рускіх фразеалагізмаў на беларускую мову і наадварот;
- рабіць высновы пра сэнсавую і стылістычную каштоўнасць лексікі розных груп і фразеалагізмаў у фальклорных, мастацкіх і публіцыстычных тэкстах;
- самастойна працаваць з навукова-даведачнай і метадычнай літаратурай па лексікалогіі і фразеалогіі.

Студэнты павінны **валодаць**:

- вуснай і пісьмовай разнавіднасцямі сучаснай беларускай літаратурнай мовы;
- тэорыяй, методыкай і практыкай аналізу лексіка-фразеалагічных адзінак у кантэксце сучаснай поліпарадыгмы;
- методыкай этналінгвістычнага, лінгвакультуралагічнага і кагнітыўнага аналізу лексічных і фразеалагічных адзінак мовы;
- маўленчай дзейнасцю ў сістэме стылёва-функцыянальных асаблівасцей беларускай літаратурнай мовы;
- сучаснымі тэхнічнымі сродкамі навучання, інфармацыйнымі і камп'ютарнымі тэхналогіямі ў працэсе самастойнага назапашвання ведаў.

Структура вучэбнай дысцыпліны. Дысцыпліна вывучаецца ў VII семестры (вочная форма атрымання вышэйшай адукацыі). Усяго на вывучэнне спецкурса “Беларуская лексіка і фразеалогія ў аспекце сучасных лінгвістычных парадыгм” адведзена:

- для вочнай формы атрымання вышэйшай адукацыі – 52 гадзіны, у тым ліку 32 аўдыторныя гадзіны, з іх лекцыі – 20 гадзін, практычныя заняткі – 10 гадзін, кіруемая самастойная работа – 2 гадзіны.

Працаёмкасць вучэбнай дысцыпліны складае 1,5 заліковыя адзінкі.

Форма бягучай атэстацыі – залік (VII семестр).

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. Пытанне аб змене парадыгм у сучасным мовазнаўстве. Паняцце парадыгмы навуковых ведаў. Параўнальна-гістарычная, сістэмна-структурная і антропацэнтрычная парадыгмы ў мовазнаўстве. Узнікненне лінгвістычных дысцыплін і напрамкаў інтэграванага тыпу як вынік фарміравання антропацэнтрычнай навуковай парадыгмы. Інтэгральныя напрамкі ў сучасным мовазнаўстве: этналінгвістыка, лінгвакультуралогія, кагнітыўная лінгвістыка, псіхалінгвістыка, этнапсіхалінгвістыка, сацыялінгвістыка, паралінгвістыка і інш.

Тэма 2. Поліпарадыгмальныя даследаванні. Слова і фразеалагізм як кагнітыўна-культуралагічныя катэгорыі.

Антропацэнтрычная, кагнітыўна-прагматычная, параўнальна-кагнітыўная, кагнітыўна-культуралагічная парадыгмы даследавання. Слова і фразеалагізм як кагнітыўна-культуралагічныя катэгорыі. Роля кагнітыўных і культуралагічных фактараў у фарміраванні і функцыянаванні лексічных і фразеалагічных адзінак беларускай мовы. Экспліканы культурнага і кагнітыўнага ў слове і фразеалагізме.

Тэма 3. Мова і культура: пытанні сувязі і ўзаемадзеяння.

Паняцце культуры. Культура і грамадства. Матэрыяльныя і духоўныя аспекты культуры. Духоўныя пошукі асобы і патрэбы грамадства і дзяржавы. Метадалагічныя праблемы суадносін мовы і культуры. Тэорыя (гіпотэза) лінгвістычнай адноснасці Сэпіра – Уорфа.

Тэма 4. Мова і культура ў соцыуме. Беларуская лексіка і фразеалогія як крыніца ведаў пра нацыянальную культуру народа.

Мова як сродак трансляцыі культуры; мова як кампанент нацыянальнай культуры. Роля мовы ў забеспячэнні культурна-гістарычнай пераемнасці грамадства. Беларуская лексіка і фразеалогія як крыніца ведаў пра нацыянальную культуру народа. Паняцце “моўная асоба”. Моўная асоба як суб’ект мовы і суб’ект культуры. Нацыянальна-культурная спецыфіка лексічных і фразеалагічных сродкаў беларускай мовы.

Тэма 5. Сучасныя падыходы да аналізу лексічных і фразеалагічных рэсурсаў беларускай мовы ў кантэксце культуры. Этналінгвістычны аспект.

Этналінгвістыка як комплексная дысцыпліна, што вывучае мову ў кантэксце культуры і традыцыйную духоўную культуру праз прызму мовы. Гісторыя ўзнікнення этналінгвістыкі. Задачы і мэты этналінгвістыкі. Метадалогія і метады, аб’ект і прадмет этналінгвістычнага даследавання. Базавыя паняцці. Дыскусійныя моманты сучаснай этналінгвістыкі. Статус этналінгвістыкі ў шэрагу іншых лінгвістычных дысцыплін. Беларуская этналінгвістыка, лінгвакультуралогія, лінгвакраізназнаўства: пытанні кантактаў. Беларуская этналінгвістыка ў кантэксце славяназнаўства: стан, праблемы і перспектывы. Беларуская лексіка і фразеалогія ў ракурсе этналінгвістыкі.

Тэма 6. Лексічная семантыка ў этналінгвістычнай перспектыве. Семантыка-матывацыйная адметнасць беларускай лексікі ў этналінгвістычным аспекце. Беларуская абрадавая тэрміналогія. Беларуская міфалагічная лексіка. Лексіка беларускага песеннага фальклору. Этналінгвістычная інтэрпрэтацыя семантычных палёў: уласна семантычны, матывацыйны ўзроўні і ўзровень культурнай семантыкі (паводле А. Л. Беразовіч). Беларуская этнатапанімія на фоне этнічнай гісторыі. Культурная семантыка імён уласных. Культурныя коды і культурны тэкст.

Тэма 7. Этнафразеалогія як новы лінгвістычны напрамак.

Этнафразеалогія як лінгвістычны напрамак на сумежжы фразеалогіі і этналінгвістыкі, які вывучае устойлівыя моўныя адзінкі ў этнакультурным аспекце. Паняцці этнафраземы і фразеалогіі народнай духоўнай культуры. З гісторыі вывучэння этнафразем. Этнафраземы як аб'ект дыяхранічнага аналізу. Этнафраземы як адлюстраванне фрагментаў моўнай карціны свету. Фальклорная фразеалогія, фразеалагічныя эўфемізмы ў складзе фальклорных тэкстаў. Семантычная рэканструкцыя фальклорнай лексікі і фразеалогіі.

Тэма 8. Лексічныя і фразеалагічныя адзінкі як прадмет даследавання ў лінгвакультуралогіі: агульныя пытанні.

Ідэі сістэмнасці і антропацэнтрызму ў вывучэнні мовы. Ізамарфізм мовы і культуры як метадалагічная аснова лінгвакультуралогіі. Статус лінгвакультуралогіі ў шэрагу іншых лінгвістычных дысцыплін. Гісторыя і тэарэтычныя асновы лінгвакультуралогіі. Задачы і мэты, аб'ект і прадмет, метадалогія і метады, базавыя паняцці лінгвакультуралогіі. Метафара як сродак рэпрэзентацыі культуры. Сімвал як стэрэатыпізаваная з'ява культуры. Стэрэатып як з'ява культурнай прасторы.

Тэма 9. Прэцэдэнтныя феномены і нацыянальна-культурныя канатацыі.

Соцыумна-, нацыянальна- і ўніверсальна-прэцэдэнтныя феномены. Прэцэдэнтная сітуацыя, прэцэдэнтны тэкст, прэцэдэнтнае імя, прэцэдэнтнае выказванне. Роля прэцэдэнтных тэкстаў у фарміраванні моўнай асобы і моўнай культуры грамадства ў цэлым. Культурныя семы, культурны фон слова, фонавыя веды, нацыянальна-культурныя канатацыі. Роля стэрэатыпаў і прататыпаў у фарміраванні канатацый. Роля асацыяцый у фарміраванні канатацый.

Тэма 10. Лінгвакультуралагічная і камунікатыўна-прагматычная, кагнітыўная фразеалогія.

Фразеалогія і нацыянальная моўная карціна свету беларусаў. Паняцце “моўная карціна свету” (“моўная мадэль свету”) і роля ФА ў яе стварэнні. Паняцці міфа, сімвала, архетыпа, міфалагемы, фонавых ведаў, канцэпту, канцэптуалізацыі, канцэптуальнай карціны свету (і інш.) і роля іх у плане вывучэння нацыянальна-культурнай спецыфікі ФА. Роля міфа ў фарміраванні фразеалагічнай семантыкі. Роля метафары ў стварэнні ФА. Роля нацыянальна-культурнай канатацыі ў плане вывучэння культурна-нацыянальнай спецыфікі ФА.

Тэма 11. Лінгвакраіназнаўчая каштоўнасць лексікі і фразеалогіі беларускай мовы. Лінгвакраіназнаўства як навуковая філалагічная дысцыпліна і як падыход да выкладання (і вывучэння) мовы як замежнай (або як няроднай ва ўмовах білінгвізму), калі раскрываецца сувязь моўных адзінак з культурай, гісторыяй, побытам народа і ажыццяўляецца засваенне чалавекам, які вырас у асяроддзі адной нацыянальнай культуры, асноўных фактаў, норм і каштоўнасцей другой нацыянальнай культуры. Вытокі лінгвакраіназнаўства ў класічным мовазнаўстве. Філасофія мовы В. фон Гумбальта. Тэорыя лінгвістычнай адноснасці Сэпіра – Уорфа. Дыскусіі пра сутнасць лінгвакраіназнаўства ў сучасным мовазнаўстве. Лінгвакраіназнаўчая лексікаграфія. Лексіка і фразеалогія з пазіцый лінгвакраіназнаўства. Гістарычная фразеалогія беларусаў.

Тэма 12. Кагнітыўная арыентацыя даследаванняў лексічнага і фразеалагічнага фондаў. Кагнітыўная лінгвістыка як навуковая філалагічная дысцыпліна. Задачы і мэты, аб'ект і прадмет, метадалогія і метады, базавыя паняцці і тэрмінасістэма кагніталогіі. Кагнітыўныя асаблівасці моўнай карціны свету. Праблемы лексічнай і фразеалагічнай семантыкі: кагнітыўны аспект формы моўнага знака. Нацыянальна-спецыфічныя кагнітыўныя дамінанты ў лексіцы і фразеалогіі беларускай мовы. Кагнітыўны патэнцыял беларускай лексікі і фразеалогіі розных семантычных палёў, лексіка-семантычных і тэматычных груп.

Тэма 13. Словы і фразеалагізмы як адзінкі як адзінкі вербалізацыі канцэпту.

Статус і месца канцэптуальных даследаванняў у кантэксце сучасных навуковых парадыгм. Канцэпт-аналіз. Паняцце канцэпту ў лінгвістычнай літаратуры. Структурная арганізацыя канцэпту. Нацыянальная спецыфіка канцэпту. Базавыя канцэпты беларускай лінгвакультуры і роля слоў і фразеалагізмаў у іх фарміраванні.

Тэма 14. Нацыянальна-культурная самабытнасць слоўнікавага складу беларускай мовы.

Безэквівалентная лексіка як праяўленне самабытнасці слоўнікавага складу беларускай мовы. Паняцце безэквівалентнай лексікі. Экзатызмы, этнаграфізмы, гістарызмы. Праблемы і асаблівасці перакладу безэквівалентнай лексікі на іншыя мовы. Асноўныя прычыны безэквівалентнасці. Слоўнікі беларускай безэквівалентнай лексікі. Лексічныя лакуны. Абсалютныя і адносныя лінгвістычныя лакуны. Этнаграфічныя лакуны. Абсалютныя і адносныя этнаграфічныя лакуны. Фонавая лексіка. Лексічны фон слова. Унутраная форма як нацыянальна-культурны вобраз слова.

Тэма 15. Супастаўляльная фразеалогія як раздзел фразеалагічнай тэорыі.

Напрамкі параўнальна-тыпалагічнага вывучэння фразеалогіі. Прынцыпы, крыніцы і метадычныя асновы. Параўнальны, структурна-тыпалагічны і арэальны аспекты вывучэння фразеалогіі розных моў. Метадалогія супастаўляльна-тыпалагічных даследаванняў (параўнальна-

супастаўляльны метада, метада канфрантыўнага аналізу, супастаўляльна-тыпалагічны метада і інш.).

Тэма 16. Супастаўленне фразеалагічных адзінак і фразеалагічных груп.

Тыпы міжмоўных фразеалагічных суаднесенасцей і паказчыкі іх вызначэння. Міжмоўныя фразеалагічныя эквіваленты. Міжмоўныя фразеалагічныя аналагі. Безэквівалентныя фразеалагізмы. Міжмоўныя фразеалагічныя амонімы, паронімы. Супастаўленне семантыка-граматычных разрадаў фразеалагізмаў і фразеалагічных палёў.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Дзённая форма атрымання вышэйшай адукацыі

Нумар раздзела,	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін					Колькасць гадзін	Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінары	Лабараторныя	Іншае		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Пытанне аб змене парадыгм у сучасным мовазнаўстве.	2						вучэбная дыскусія
2	Поліпарадыгмальныя даследаванні. Слова і фразеалагізм як кагнітыўна-культуралагічныя катэгорыі.	2						вучэбная дыскусія
3	Мова і культура: пытанні сувязі і ўзаемадзеяння.	2						вучэбная дыскусія
4	Мова і культура ў сацыуме. Беларуская лексіка і фразеалогія як крыніца ведаў пра нацыянальную культуру народа.	2						вучэбная дыскусія
5	Сучасныя падыходы да аналізу лексічных і фразеалагічных рэсурсаў беларускай мовы ў кантэксце культуры. Этналінгвістычны аспект.	2						вучэбная дыскусія
6	Лексічная семантыка ў этналінгвістычнай перспектыве.		2					вуснае апытванне, эўрыстычныя заданні і практыкаванні
7	Этнафразеалогія як новы лінгвістычны напрамак.	2						вучэбная дыскусія
8	Лексічныя і фразеалагічныя адзінкі як прадмет даследавання ў лінгвакультуралогіі: агульныя пытанні.	2						вучэбная дыскусія
9	Прэцэдэнтныя феномены і нацыянальна-культурныя канатацыі.		2					вуснае апытванне, пісьмовая работа
10	Лінгвакультуралагічная і камунікатыўна-прагматычная, кагнітыўная фразеалогія.		2					вуснае апытванне (паведамленне), рэферат

								(даклад)
11	Лінгвакраіназнаўчая каштоўнасць лексікі і фразеалогіі беларускай мовы. Гістарычная фразеалогія беларусаў.	2						вучэбная дыскусія
12	Кагнітыўная арыентацыя даследаванняў лексічнага і фразеалагічнага фондаў.	2						вучэбная дыскусія
13	Словы і фразеалагізмы як адзінкі як адзінкі вербалізацыі канцэпту.		2					адкрытае эўрыстычнае заданне
14	Нацыянальна-культурная самабытнасць слоўнікавага складу беларускай мовы.		2					вуснае апытванне (паведамленне), выкананне пісьмовых заданняў
15	Супастаўляльная фразеалогія як раздзел фразеалагічнай тэорыі.	2						вучэбная дыскусія
16	Супастаўленне фразеалагічных адзінак і фразеалагічных груп.						2	творчая навукова-даследчая работа, прысвечаная супастаўленню фразеалагічных адзінак і фразеалагічных груп рускай і беларускай моў.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Пералік асноўнай літаратуры

1. *Бартминьски, Е.* Языковой образ мира: очерки по этнолингвистике: [перевод с польского]. Москва, 2005.
2. *Губкіна, А. В.* Лексікалогія і лексікаграфія беларуская мовы ХХ стагодзя: сацыялінгвістычны аспект. Мінск, 2012.
3. *Гудков, Д. Б.* Прецедентное имя и проблемы прецедентности. Москва, 2003.
4. *Даніловіч, М. А.* Праблемы супастаўляльнай фразеалогіі: дапаможнік / М. А. Даніловіч, Т. П. Фундатар, І. К. Цівунчык. Гродна, 2013.
5. *Даніловіч, М. А.* Слова і фразеалагізм у беларускай мове : зборнік навуковых артыкулаў. Гродна, 2015.
6. *Иванов, А. О.* Безэквивалентная лексика. СПб., 2006.
7. *Каліта, І.* Беларуская мова ў люстэрку традыцый і інавацый / І. Каліта, Н. Сівіцкая, В. Ляшчынская. Усці над Лабэм, 2019.
8. *Капенова, Ж. Ж.* Современные подходы и методы анализа лексики и фразеологизмов: теория и практика. Павлодар, 2015.
9. *Коваль, В. И.* Восточнославянская этнофразеология: Деривация, семантика, происхождение. Гомель, 1998.
10. *Коваль, В. И.* Фразеология народной духовной культуры: состав, семантика, происхождение. Минск, 2011.
11. *Красных, В. В.* Этнопсихоллингвистика и лингвокультурология: курс лекций. Москва, 2002.
12. *Маслова, В. А.* Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва, 2001.
13. *Маслова, В. А.* Когнитивная лингвистика: учебное пособие. Минск, 2004.
14. *Мечковская, Н. Б.* Социальная лингвистика: пособие для студентов гуманитарных вузов и учащихся лицеев. Москва, 2000.
15. *Попова, З. Д.* Когнитивная лингвистика / З. Д. Попова, И. А. Стернин. Москва, 2010.
16. *Роўда, І. С.* Рознаўзроўневая намінацыйная адпаведнасць беларускай і рускай моў (у сувязі з праблемай лексічных лакун). Мінск, 1999.
17. *Руденко, Е. Н.* Этнолингвистика без границ. Введение в лингвистическую антропологию: пособие. Минск, 2014.
18. *Садоўская, А. Л.* Фразеалагізмы з кампанентам-арнітонімам у беларускай мове: этналінгвістычны аспект. Мінск, 2011.
19. *Телия, В. Н.* Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. Москва, 1996.

Пералік дадатковай літаратуры

1. *Алпатов, В. М.* Об антропоцентричном и системоцентричном подходах к языку // Вопросы языкознания. 1993. № 3. С. 15–26.

2. *Аскольдов, С. А.* Концепт и слово // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Антология. Москва, 1997. С. 267–279.
3. *Гируцкий, А. А.* О ведущих тенденциях в языкознании XXI века // Языкознание: взгляд в будущее. Калининград, 2002. С. 87–93.
4. *Гудков, Д. Б.* Прецедентное имя и проблемы прецедентности. Москва, 2003.
5. *Даўбешка, Н. П.* Безэквівалентнае слова як носьбіт нацыянальна-культурнай семантыкі // Личность – слово – социум: материалы IV междунар. науч.-практ. конференции. Минск, 2004.
6. *Исаев, М. И.* Словарь этнолингвистических понятий и терминов. 3-е изд. Москва, 2003.
7. *Казлоўская-Дода, Я.* Паняцце ДОМ у сучаснай беларускай мове. Люблін, 2015.
8. *Конан, У. М.* Мова і культура // Беларуская мова: Энцыклапедыя / пад рэд. А. Я. Міхневіча. Мінск, 1994. С. 356–358.
9. *Подюков, И. А.* Народная фразеология в зеркале народной культуры: Учебное пособие. Пермь, 1991.
10. *Садоўская, А. Л.* Кагнітыўная арыентацыя фразеалагічных даследаванняў // Працы кафедры сучаснай беларускай мовы. Вып. 8 / пад рэд. А. Я. Міхневіча. Минск, 2009. С. 141–145.
11. *Садоўская, А. Л.* Каларонімы ў фразеалагічным кантэксце // Беларускае слова: тэрмін і вобраз: зб. артык. па матэр. навук. чыт., прысв. памяці праф. В. П. Краснея, г. Мінск, 27 снежня 2017 г. / пад агул. рэд. М. Р. Прыгодзіча. Мінск, 2018. С. 150–159.
12. *Садоўская, А. Л.* Лінгвакультурны падыход да аналізу фразеалагічных рэсурсаў мовы // Роднае слова. 2008. № 8. С. 44–46.
13. *Садоўская, А. Л.* Фразеалогія ў кантэксце культуры: сучасныя падыходы да вывучэння (этналінгвістычны) // Роднае слова. – 2008. – № 4. – С. 35–39.
14. *Садоўская, А. Л.* Паняцце канатацыі ў сучаснай лінгвістыцы і яго роля ў плане вывучэння культурна-нацыянальнай спецыфікі фразеалагізмаў // Роднае слова. 2009. № 1. С. 45–49.
15. *Садоўская, А. Л.* Паняцце моўнай карціны свету ў сучаснай лінгвістыцы і яе роля ў плане вывучэння нацыянальна-культурнай спецыфікі моўных адзінак // Працы кафедры сучаснай беларускай мовы. Вып. 6 / пад рэд. А. Я. Міхневіча. Мінск, 2007. С. 171–179.
16. *Слышкин, Г. Г.* Лингвокультурные концепты и метаконцепты. Волгоград, 2004.
17. *Степанов, Ю. С.* Изменчивый «образ языка» в науке XX века // Язык и наука конца XX века. Москва, 1995. С. 7–34.
18. *Стернин, И. А.* Методика исследования структуры концепта. Методологические проблемы когнитивной лингвистики: научное издание; под ред. И. А. Стернина / И. А. Стернин [и др.]. Воронеж, 2001.

Пералік рэкамендуемых сродкаў дыягностыкі і методыка фарміравання выніковай адзнакі

Адзнака за адказы на лекцыях (удзел у вучэбнай дыскусіі) і практычных занятках (вуснае паведамленне) фарміруецца на аснове наступных крытэрыяў: правільнасць і паўната адказу, наяўнасць аргументаў, выхад на міжпрадметныя сувязі.

Пры ацэньванні рэферата (даклада) студэнта неабходна звяртаць увагу на: змест і паўнату раскрыцця тэмы, структуру і паслядоўнасць выкладу матэрыялу, крыніцы і іх інтэрпрэтацыю, карэктнасць афармлення.

Пры ацэньванні адкрытага (эўрыстычнага) задання (канцэпт-аналіз, свабодны асацыятыўны эксперымент з далейшай пабудовай асацыятыўных палёў пэўных канцэптаў і інш.) неабходна ўлічваць самабытнасць (арыгінальнасць) створанага адукацыйнага прадукту, даследаванне вывучанага феномена з розных бакоў, інтэграванне ведаў з розных галін, асобасную значнасць дасягнутых вынікаў.

Адзнака за творчую навукова-даследчую работу (параўнальна-супастаўляльны аналіз фразеалагічных адзінак і фразеалагічных груп рускай і беларускай моў) будзе фарміравацца на падставе наступных крытэрыяў: арыгінальнасць (навізна) пастаноўкі праблемы і спосабу яе інтэрпрэтацыі, самастойнасць і аргументаванасць меркаванняў, граматасць і стыль выкладу.

Формай бягучай атэстацыі па дысцыпліне «Беларуская лексіка і фразеалогія ў аспекце сучасных лінгвістычных парадыгм» вучэбным планам прадугледжаны залік.

Пры фарміраванні выніковай адзнакі выкарыстоўваецца рэйтынгавая ацэнка ведаў студэнта, якая дае магчымасць прасачыць і ацаніць дынаміку працэсу дасягнення мэт навучання. Рэйтынгавая адзнака прадугледжвае выкарыстанне вагавых каэфіцыентаў для бягучага кантролю ведаў і бягучай атэстацыі студэнтаў па дысцыпліне.

Фарміраванне адзнакі за бягучую паспяховасць:

- адказы на практычных занятках – 25 %;
- падрыхтоўка рэферата – 25 %;
- выкананне кантрольных работ – 25 %;
- выкананне творчай навукова-даследчай работы – 25 %.

Рэйтынгавая адзнака па дысцыпліне разлічваецца на аснове адзнакі бягучай паспяховасці і заліковай адзнакі з улікам вагавых каэфіцыентаў. Вагавая адзнака па бягучай паспяховасці складае 50 %, заліковая адзнака – 50 %.

Прыкладны пералік заданняў для кіруемай самастойнай работы студэнтаў

**Тэма 16. Супастаўленне фразеалагічных адзінак і фразеалагічных груп.
(2 г.)**

Падрыхтаваць творчую навукова-даследчую работу, прысвечаную супастаўленню фразеалагічных адзінак і фразеалагічных груп беларускай і рускай моў.

Форма кантролю – даклад на занятках.

Прыкладная тэматыка практычных заняткаў

Практычныя заняткі № 1. Лексічная семантыка ў этналінгвістычнай перспектыве.

Семантыка-матывацыйная адметнасць беларускай лексікі ў этналінгвістычным аспекце. Беларуская абрадавая тэрміналогія. Беларуская міфалагічная лексіка. Лексіка беларускага песеннага фальклору. Этналінгвістычная інтэрпрэтацыя семантычных палёў: уласна семантычны, матывацыйны ўзроўні і ўзровень культурнай семантыкі (паводле А. Л. Беразовіч). Беларуская этнатапанімія на фоне этнічнай гісторыі. Культурная семантыка імён уласных. Культурныя коды і культурны тэкст.

Практычныя заняткі № 2. Прэцэдэнтныя феномены і нацыянальна-культурныя канатацыі.

Соцыумна-, нацыянальна- і ўніверсальна-прэцэдэнтныя феномены. Прэцэдэнтная сітуацыя, прэцэдэнтны тэкст, прэцэдэнтнае імя, прэцэдэнтнае выказванне. Роля прэцэдэнтных тэкстаў у фарміраванні моўнай асобы і моўнай культуры грамадства ў цэлым. Культурныя семы, культурны фон слова, фонавыя веды, нацыянальна-культурныя канатацыі. Роля стэрэатыпаў і прататыпаў у фарміраванні канатацый. Роля асацыяцый у фарміраванні канатацый.

Практычныя заняткі № 3. Лінгвакультуралагічная і камунікатыўна-прагматычная, кагнітыўная фразеалогія.

Фразеалогія і нацыянальная моўная карціна свету беларусаў. Паняцце “моўная карціна свету” (“моўная мадэль свету”) і роля ФА ў яе стварэнні. Паняцці міфа, сімвала, архетыпа, міфалагемы, фонавых ведаў, канцэпту, канцэптуалізацыі, канцэптуальнай карціны свету (і інш.) і роля іх у плане вывучэння нацыянальна-культурнай спецыфікі ФА. Роля міфа ў фарміраванні фразеалагічнай семантыкі. Роля метафары ў стварэнні ФА. Роля нацыянальна-культурнай канатацыі ў плане вывучэння культурна-нацыянальнай спецыфікі ФА.

Практычныя заняткі № 4. Словы і фразеалагізмы як адзінкі як адзінкі вербалізацыі канцэпту.

Статус і месца канцэптуальных даследаванняў у кантэксце сучасных навуковых парадыгм. Канцэпт-аналіз. Паняцце канцэпту ў лінгвістычнай літаратуры. Структурная арганізацыя канцэпту. Нацыянальная спецыфіка канцэпту. Базавыя канцэпты беларускай лінгвакультуры і роля слоў і фразеалагізмаў у іх фарміраванні.

Практычныя заняткі № 5. Нацыянальна-культурная самабытнасць слоўнікавага складу беларускай мовы.

Безэквівалентная лексіка як праяўленне самабытнасці слоўнікавага складу беларускай мовы. Паняцце безэквівалентнай лексікі. Экзатызмы, этнаграфізмы, гістарызмы. Праблемы і асаблівасці перакладу безэквівалентнай лексікі на іншыя мовы. Асноўныя прычыны безэквівалентнасці. Слоўнікі беларускай безэквівалентнай лексікі. Лексічныя лакуны. Абсалютныя і адносныя лінгвістычныя лакуны. Этнаграфічныя лакуны. Абсалютныя і адносныя этнаграфічныя лакуны. Фонавая лексіка. Лексічны фон слова. Унутраная форма як нацыянальна-культурны вобраз слова.

Прыклады эўрыстычных заданняў

- 1) Правесці свабодны асацыятыўны эксперымент на пэўнае слова-стымул (напрыклад, *сяброўства, каханне, шчасце* і пад.), апрацаваць і прааналізаваць вынікі, аформіўшы іх у выглядзе табліцы. Параўнаць атрыманыя вынікі са звесткамі, пададзенымі ў даведніку 2004 года (Славянский ассоциативный словарь: русский, белорусский, болгарский, украинский / Н. В. Уфимцева, Г. А. Черкасова, Ю. Н. Караулов, Е. Ф. Тарасов. – М.: Институт Языкознания РАН, 2004. – 792 с.), зрабіць адпаведныя высновы.
- 2) Шляхам аналізу даных нарматыўных слоўнікаў беларускай мовы (тлумачальных, этымалагічнага, гістарычнага, слоўнікаў сінонімаў, антонімаў і інш.) вывучыць і апісаць паняццёвую базу (інфармацыйны змест) базавых канцэптаў беларускай мовы (напрыклад, канцэптаў *сяброўства, каханне, шчасце* і інш.).

Апісанне інавацыйных падыходаў і метадаў выкладання вучэбнай дысцыпліны

Пры арганізацыі адукацыйнага працэсу выкарыстоўваецца:

эўрыстычны падыход, які прадугледжвае:

- ажыццяўленне студэнтамі асобасна-значных адкрыццяў навакольнага свету;
- дэманстрацыю разнастайнасці рашэнняў большасці прафесійных задач і жыццёвых праблем;
- творчую самарэалізацыю ў працэсе стварэння адукацыйных прадуктаў;
- індывідуалізацыю навучання праз магчымасць самастойна ставіць мэты, праводзіць рэфлексію ўласнай адукацыйнай дзейнасці;

практыка-арыентаваны падыход, які прадугледжвае:

- засваенне змест адукацыі праз вырашэння практычных задач;
- набыццё навыкаў эфектыўнага выканання розных відаў прафесійнай дзейнасці;
- арыентацыю на генерацыю ідэй, рэалізацыю групавых студэнцкіх праектаў, развіццё прадпрымальніцкай культуры;
- выкарыстанне працэдур, спосабаў ацэньвання, якія фіксуюць сфарміраванасць прафесійных кампетэнцый;

метада вучэбнай дыскусіі, які прадугледжвае ўдзел студэнтаў у мэтанакіраваным абмене думкамі, ідэямі для прад'яўлення і / або ўзгаднення існуючых пазіцый па пэўнай праблеме. Выкарыстанне метаду забяспечвае з'яўленне новага ўзроўню разумення тэмы, прымяненне ведаў (тэорый, канцэпцый) пры вырашэнні праблем, вызначэнне спосабаў іх вырашэння;

метады і прыёмы развіцця крытычнага мыслення, якія ўяўляюць сабой сістэму для фарміравання навыкаў работы з інфармацыяй у працэсе чытання і пісьма; разумення інфармацыі як адпраўнога, а не канчатковага пункта крытычнага мыслення;

метада групавога навучання, які ўяўляе сабой форму арганізацыі вучэбна-пазнавальнай дзейнасці студэнтаў і прадугледжвае функцыянаванне розных тыпаў малых груп, якія працуюць як над агульнымі, так і індывідуальнымі вучэбнымі заданнямі.

Тэмы рэфератыўных работ

1. Этнафразеалогія як новы лінгвістычны напрамак.
2. Этнафраземы як адлюстраванне фрагментаў моўнай карціны свету.
3. Фразеалогія і нацыянальная моўная карціна свету беларусаў.
4. Фальклорная фразеалогія, фразеалагічныя эўфемізмы ў складзе фальклорных тэкстаў.
5. Роля міфа ў фарміраванні фразеалагічнай семантыкі.
6. Роля метафары ў стварэнні фразеалагізмаў.
7. Роля нацыянальна-культурнай канатацыі ў плане вывучэння культурна-нацыянальнай спецыфікі фразеалагізмаў.
8. Лінгвакраіназнаўчая каштоўнасць беларускай фразеалогіі.
9. Гістарычная фразеалогія беларусаў.
10. Фразеалагізмы і парэміі як знакі этнічнай гісторыі і культуры.
11. Кагнітыўны аспект вывучэння фразеалогіі.
12. Кагнітыўны патэнцыял беларускай фразеалогіі.
13. Беларуская фразеалогія ў лінгвакультуралагічным ракурсе.
14. Устарэлыя словы ў складзе фразеалагізмаў.
15. Каларонімы ў фразеалагічным кантэксце.

Прыкладны пералік пытанняў да заліку

1. Пытанне аб змене парадыгм у сучасным мовазнаўстве.
2. Антропацэнтрычная парадыгма ведаў у сучаснай лінгвістыцы.
3. Інтэгральныя напрамкі ў сучасным мовазнаўстве (этналінгвістыка, лінгвакультуралогія, кагнітыўная лінгвістыка, псіхалінгвістыка, сацыялінгвістыка, паралінгвістыка і інш.).
4. Поліпарадыгмальныя даследаванні. Слова і фразеалагізм як кагнітыўна-культуралагічныя катэгорыі.
5. Экспліканы культурнага і кагнітыўнага ў слове і фразеалагізме.
6. Мова і культура: пытанні сувязі і ўзаемадзеяння.

7. Мова і культура ў соцыуме. Роля мовы ў забеспячэнні культурна-гістарычнай пераемнасці грамадства.
8. Беларуская лексіка і фразеалогія як крыніца ведаў пра нацыянальную культуру народа.
9. Нацыянальна-культурная спецыфіка лексічных і фразеалагічных сродкаў беларускай мовы.
10. Этналінгвістыка як навука. Задачы і мэты, аб'ект і прадмет этналінгвістычнага даследавання. Базавыя паняцці этналінгвістыкі.
11. Беларуская лексіка і фразеалогія ў ракурсе этналінгвістыкі.
12. Семантыка-матывацыйная адметнасць беларускай лексікі ў этналінгвістычным аспекце.
13. Этналінгвістычная інтэрпрэтацыя семантычных палёў: уласна семантычны, матывацыйны ўзроўні і ўзровень культурнай семантыкі (паводле А. Л. Беразовіч).
14. Беларуская этнапанімія на фоне этнічнай гісторыі.
15. Культурная семантыка імён уласных.
16. Этнафразеалогія як лінгвістычны напрамак. Паняцці этнафраземы і фразеалогіі народнай духоўнай культуры.
17. Фальклорная фразеалогія, фразеалагічныя эўфемізмы. Семантычная рэканструкцыя фальклорнай лексікі і фразеалогіі.
18. Лінгвакультуралогія ў шэрагу іншых лінгвістычных дысцыплін. Задачы і мэты, аб'ект і прадмет, метадалогія і метады, базавыя паняцці лінгвакультуралогіі.
19. Лексічныя і фразеалагічныя адзінкі як прадмет даследавання ў лінгвакультуралогіі.
20. Метафара як сродак рэпрэзентацыі культуры.
21. Сімвал як стэрэатыпізаваная з'ява культуры.
22. Стэрэатып як з'ява культурнай прасторы.
23. Прэцэдэнтныя феномены: прэцэдэнтная сітуацыя, прэцэдэнтны тэкст, прэцэдэнтнае імя, прэцэдэнтнае выказванне.
24. Культурная канатацыя як экспанент культуры ў моўным знаку.
25. Паняцце моўнай карціны свету ў сучаснай лінгвістыцы і яе роля ў плане вывучэння нацыянальна-культурнай спецыфікі моўных адзінак.
26. Фразеалогія і нацыянальная моўная карціна свету беларусаў.
27. Роля міфа ў фарміраванні фразеалагічнай семантыкі. Роля метафары ў стварэнні фразеалагічных адзінак.
28. Лінгвакраізнаўства як навуковая філалагічная дысцыпліна. Дыскусіі пра сутнасць лінгвакраізнаўства ў сучасным мовазнаўстве.
29. Лексіка і фразеалогія з пазіцый лінгвакраізнаўства.
30. Гістарычная фразеалогія беларусаў: лінгвакраізнаўчы аспект.
31. Кагнітыўная лінгвістыка як навуковая філалагічная дысцыпліна. Кагнітыўная арыентацыя даследаванняў лексічнага і фразеалагічнага фондаў.
32. Статус і месца канцэптualiных даследаванняў у кантэксце сучасных навуковых парадыгм. Канцэпт-аналіз.

- 33.Словы і фразеалагізмы як адзінкі як адзінкі вербалізацыі канцэпту.
- 34.Безэквівалентная лексіка як праяўленне самабытнасці слоўнікавага складу беларускай мовы. Праблемы і асаблівасці перакладу безэквівалентнай лексікі.
- 35.Экзатызмы, этнаграфізмы, гістарызмы.
- 36.Лексічныя лакуны. Фонавая лексіка. Унутраная форма як нацыянальна-культурны вобраз слова.
37. Супастаўляльная фразеалогія як раздзел фразеалагічнай тэорыі. Напрамкі параўнальна-тыпалагічнага вывучэння фразеалогіі.
- 38.Тыпы міжмоўных фразеалагічных суаднесенасцей і паказчыкі іх вызначэння.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБнай ПРАГРАМЫ УВА

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы пра змены ў вучэбнай праграме па вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
Славянская мова (I)	Кафедра беларускага мовазнаўства	Няма змен	Змены не патрабуюцца. Пратакол № ад 25.06.2019 г.
Агульнае мовазнаўства	Кафедра тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства	Няма змен	Пратакол № ад 25.06.2019 г.
Методыка выкладання славянскіх моў	Кафедра рыторыкі і методыкі	Няма змен	Пратакол № ад 25.06.2019 г.

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЭНЫ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ УВА

на ____ / ____ вучэбны год

№ п/п	Дапаўненні і змены	Падставы

Вучэбная праграма перагледжана і ўхвалена на пасяджэнні кафедры

_____ (праатакол № ____ ад _____ 201_г.)
(назва кафедры)

Загадчык кафедры

(вучоная ступень, вучонае званне) (подпіс) (ініцыялы, прозвішча)

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Дэкан факультэта

(вучоная ступень, вучонае званне) (подпіс) (ініцыялы, прозвішча)